

REDACTIA

Deák Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.
Pe jumătate an .. 10
Pe 1 lună .. 2Nr. 1 de Duminecă pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
americi de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Polónyi și Cârțan.

(*) Cu mare emfază, cași-când ar fi vorba cine știe de ce eveniment mare, în ședința dela 1 Dec. a Dietei ministrul de justiție Polónyi a zis:

»Impotriva lui George Cârțan, locuitor în Opra-cârțișoara, pe baza cercetării încheiate, s'a înaintat act de acuză pentru agitațiune cuprinsă în §§-ii 172 și 173 a codicelui penal, agitațiune săvârșită prin faptul că ani de zile a respândit în sânul Românilor tipărituri și cărți potrivite a deștepta ura împotriva Ungurilor, și d'odată cu respândirea acestor tipărituri în adunări românești a ținut vorbiri agitatorice și de rescoală.

»Procesul pornit în contra acuzatului pus deja în temniță preventivă, s'a sistat însă.

»(Dániel László: In ce Seminar se cresc astfel de preoți?)

Românii serioși, cari cunosc pe Cârțan, ciobanul călător care și-a lăsat oile ș'a plecat în hagio la Ierusalim, după ce cutrierase deja Europa d'alungul și d'altul, desigur vor zimbi citind, că grație maniei procurorilor maghiari de a descoperi »agitatori«, badea Cârțan a ajuns să se vorbească de el și în Dietă... Și încă se vorbește ca despre un personaj capabil a primejdi liniștea țării! Pentru-că adună călindare și alte cărți vechi ce capătă dela unii și alții, ba încă a ținut și vorbiri, răscolind pe Români contra Ungurilor... Intre procurorii de-

spre care așa de nimerit a vorbit dl Vajda, cel dela Făgăraș merită întâiul avansament, domnule Polónyi. Intr'adevăr: de nu-l puneă procurorul pe Cârțan în arest preventiv și nu-i confisca tipăriturile (erau și niște ceasloave cu litere cirile, despre cari înțelepții patrioți din partea locului au zis că sunt *manifeste muscălești*), apoi se întâmpla pocinogul: *revoluția lui Cârțan!* Ne mirăm, că agerul procuror n'a descoperit și arme... când toată lumea știe de pușca cea cu cremene alui badea Cârțan.

Gluma la o parte însă. Ministrul de justiție l'a prezentat pe Cârțan ca pe un personaj politic serios, ba un deputat, citirăm, îl făcu preot! Sistarea procesului contra unui astfel de agitator a prezentat-o ministrul justiției drept marinimie a sa, iar nu ceea-ce este: sfârșitul ridicol al unei înscenări de proces comic. A mai arătat Polónyi cum a sistat procesele pornite în contra altor »agitatori«, cari — ca Ioan Coroi din Abrud și Vrabel Mátyás, slovac din O-tura de pildă — au agitat poporul adunat în — *birt!* Numai una ar fi trebuit să spună dl ministru: după consumarea a câte litre de rachiu jidovesc s'a săvârșit crima? Ridicolul ar fi fost atunci evident și pentru strânsura care aplauda când Polónyi arăta ce marinimos a fost: a iertat pe acești »agitatori« ca să poată sista astfel procesele pornite de procurori și contra dsale și contra altor »coalizați« cari de fapt *atacaseră Coroana*.

Un lucru e de remarcat: Polónyi n'a vorbit și de procesele sistate în favorul dlui Birăuțiu...

Lucruri atât de ridicole nu se mai pot întâmpla aiurea. Ele denotă cu ce arme meschine se luptă în contra naționalităților. Se inventează »agitatori« ca badea Cârțan pentru-ca un ministru să poată toca bureți în parlament.. Este meritul deputaților nostri că onorabili șoviniști se demaschează astfel. Interpelarea dlui Vlad, intr'adevăr, a provocat răspunsul în doi peri alui Wekerle, pe care l'a strâns cu ușa până a mărturisit că da, trebuie a se spori contingentul militar iar sufragul universal vine la — sfântul așteaptă. S'a simțit îndemnat în Cameră să vorbească, la câteva zile, și Polónyi, »oratorul rijniță«, cum l'au numit chiar Ungurii... Să vorbească și să se acopere de ridicol!

Răspunsul partidului național la discursul lui Andrassy. *Am vestit, că partidul național a hotărât să răspundă discursului lui Andrassy care va fi afișat tot pe calea aceasta. Aflăm, că partidul va hotărî asupra lucrului acestuia într'o conferință care se va ține Marți sau Miercuria viitoare. Probabil se va hotărî afișarea discursului ministrului-președinte prin care acesta declară că nu-i trebuie dragostea naționalităților și mai ales discursul deputatului Olay Lajos pe care l-am dat eri și în care se spune, că interesul neamului unguresc formează dreptatea, adevărul și legea.*

FOIȚĂ ORIGINALĂ A «TRIBUNEL».

Trădătorul.

Legendă de Augusta Rubenescu.

Razele soarelui străluceau printre frunzișul verde și aruncau pete aurii pe nisipul galben, neted. Incetel cu incetel se făcu liniște în natură și amurgul serei își întinse umbra peste orizont.

De lângă fântâna adâncă, ce se afla lângă răspântia drumului, ale cărui câmpuri sclipicioase de nisip se întindeau până în deșertul brun, se vedeau silhetele caselor albe și scunde ale Ierusalimului. Aerul curat era îmbalzat de parfumul maslinilor.

Lângă fântâna doi copii se jucau pe jos. Cămeșile lor albe erau presărate cu nisip galben sclipicios, care intrase și în sandalele lor desfăcute. Mănuțele lor gingașe netezeau nisipul, implântând în el nuele lungi uscate.

Unul dintre copii arangia cu atențiune nuelușele acoperite cu muguri veștezi, și le înfigea în nisip în formă de cruce simetrică.

Capul lui era acoperit de bucle cu reflex auriu, cari și 'n umbră scilipeau, parcă razele soarelui s'ar fi ascuns printre firele mătasoase. Pe fața lui de crin doi ochi adânci priveau spre cer. În ei se oglinda seninul cerului albastru, tristeța și aureola norilor cenușii. Gura tăcută, deși copilărească, avea o expresie serioasă, iar ochii lui visători erau adânciți în contemplarea grădiniței.

Părul roșu al celuilalt copil se părea că arde în razele soarelui, ca frunzele floarei de mac.

Fața-i era plină de pistrui. De sub sprâncenele stufoase îi sclipeau ochii neliniștiți și dăcoși.

Buzele lui tremurânde se deschisera și lăsară să i-se vadă dinții ascuțiți, pe când înfigea cu nerăbdare nuelele uscate în nisip.

— Și grădina mea e gata, zise cu voce răgușită, și e cu mult mai mare ca a ta.

Acum vorbi și cel cu păr auriu, vocea lui era blândă și dulce ca zefirul de primăvară.

— Grădina e gata, dar n'are viață.

Atunci se apleacă și suflă asupra nuelușelor înfipte în nisip în formă de cruce. Mugurii veștegiți se deschisera ca lovite de o baghetă magică la suflarea lui caldă și flori albe ca zăpada acoperiră nuelușele uscate. Copilul cu părul roșu un moment privi ca amețit la albeața strălucitoare, apoi se aplecă spre grădinița lui și suflă deasupra nuelușelor despoiate, cari se 'ncovoiară îndată ca iarba arsă de para focului.

Copilul cu părul roșu se îngălbini la față și degetele lui lungi și subțiri se 'ntinseră cu o mișcare furioasă spre florile albe.

În acest moment se auziră pași grăbiți, copii priviră în direcția de unde se auzia sgomotul și văzură un bărbat cu haina sdrențoasă, care fugea spre ei. Pe spatele lui goale se vedeau dungi sângeroase produse din lovituri de biciușcă, de pe fața lui măslinie curgeau picăturile de sudoare.

Se oprî tremurând înaintea copiilor, privirea îi era speriată și rugătoare, ca a unui animal sălbatic urmărit.

— Sunt sclav — găfăi cu vocea înecată — și mi-a reușit să scap din mâinile chinitorilor mei. Se poate că mă vor ajunge în curând, dar e posibil că mi-au perdut și urmele. Dacă persecu-

torii mei vor veni încoace, nu mă trădați copii, nu spuneți că mă duc spre stepă.

— Dute 'n pace! zise cel cu păr auriu.

— Binecuvântat să fi tu și toți pașii tăi! Esclamă sclavul și peste un moment era departe printre maslini.

Cel cu părul roșu nu zise nimic, își plecă numai capul cu invidie și privi spre florile albe.

O liniște sărbătorească se 'ntinse peste regiune.

Razele aprinse ale soarelui se mai răsfrângeau încă pe orizont printre norii transparenți, dar peste stepă se ivi luna argintie în formă de secere.

Ici colo se luminase câte un geam al caselor din Ierusalim cari apăreau ca tot atâția licurici pe pereții albi.

Deodată liniștea adâncă se tulbură printr'un sgomot mare. Se auziau pași grei și sgomot de arme. În amurgul sărei se apropiau umbre lungi spre copii. Cel mai marțial se oprî în fața lor și-și înfipse lancea în pământ.

— N'ați văzut trecând pe aici un sclav fugar? întrebă cu voce seacă.

Cel cu părul auriu nu răspunse, iar copilul cu părul roșu arată spre el cu privire batjocoritoare și zise cătră persecutori:

— Întrebă-l pe fiul lemnarului, el vede mai departe ca mine.

Cel cu părul auriu privi cu seninătate spre soldat și zise liniștit.

— Și dacă l'ași fi văzut, nici atunci nu v'ași spune.

Soldatul își ridică lancea, dar când privi în ochii copilului cu părul auriu, se dete înapoi ca

„Stat național și instrucțiune poporală“.

V.

Noi prin șirele prezente ne mărginim a arăta numai asupra acelor stări abnormale, cari ar urma în cazul când s'ar reforma instrucțiunea poporală în sensul teoriilor lui Halász. Și după ce la aceasta reformă lucrează Halász, trebuie să fim îngrijorați că omul acesta primejdios să nu-și valideze și în fapt influența sa în aceste direcții dezastruoase. Trebuie să ne temem pentru că în fine și guvernul este compus numai din oameni. Nici ei nu-s infailibili. Și ei pot greși, păcătuți. Și dacă odată apoi, îmbătați de țintele sonore, isbutesc să-și realizeze reformele detestabile, *pentru greșelile lor copii nostri vor suferi, fără să-i putem măcar trage la răspundere.* Nu este destul numai atâta, ca Halász ori Apponyi să fie mulțumiți cu reforma. La aceasta trebuie, să fim și noi mulțumiți și să avem și noi încredere față de școală. *Domnii aceștia nici în numele statului nu pot dispune liber de copii nostri.*

Propagarea unei intervenții de stat așa de mare, din partea dlui Halász, care nu cruță nici libertate personală, nici libertate de învățământ, nici drepturi câștigate, dovedesc într'un mod nu se poate mai eclatant, cât de mare este la noi exuberanța puterii centraliste de stat. Este vremea supremă, ca parlamentul ce va ieși din alegerile făcute pe baza sufragiului universal, să controleze activitatea acestor domni.

Noi nu suntem deloc mulțumiți cu planurile și activitatea acestor domni. Proiectul de reformă a instrucțiunii contemplat de dânșii, este colosal de păgubitor pentru noi și noi, având înaintea ochilor viitorul copiilor nostri, *ne vom împotrivi cu toate forțele împotriva acestor încercări de despoiere de drepturi.* Noi n'avem încredere decât în școlile noastre și n'avem nici o nevoie de proiectele de reformă ale domnului Halász, pentru că aceste ar nenoroci numai copii nostri. Căci să luăm numai lucrurile așa cum sunt. Cei mai mulți din fiii neamului nostru nu sânt în stare să învețe în școli mai mari. Învață deci școala elementară poporală, 4 ori 6 clase, ș'apoi se face fie agricultor, fie industriaș ori comerciant. Dacă el în școală învață în limba lui maternă — cum o cere și legea — învață mai ușor, pentru că limba aceasta a învățat-o la sânul mamei sale. Cunoștințele trebuincioase pentru lupta grea deci a vieții și le poate câștiga mai ușor, decât într'o limbă străină. Se va feri deci mai ușor și va putea mai lesne concura cu concetățenii

săi, cari au învățat asemenea în limba lor maternă. Și așa el este în inferioritate față de copilul maghiar, pentru că el trebuie să mai învețe și ungurește. Dar asta treacă — ducă-se, pentru că se poate îndeplini. Trebuie chiar îndeplinită pentru că așa poruncește legea.

Dar cât de păgubitor ar fi, dacă copilul ar trebui să-și câștige primele sale cunoștinți într'o limbă străină? Copilul maghiar ar putea învăța în limba-i maternă, el putea deci termina întreg programul școlii elementare. Dar cum ar putea să-l termine copilul român, așa ca să-i ia și folosul în viață, când bietul *băiat de 6 ani trebuie să-și învețe lecția într'o limbă pe care el deloc n'o cunoaște.* Copilul român, trebuie să învețe întâiu de toate ungurește în așa măsură ca să înțeleagă materia ce i-se propune. Aceasta, la o vîrstă așa de fragedă, este cu neputință. Toți acei nemaghiari, cari au umblat în școli de stat și și-au continuat apoi studiile o știu, că cea-ce au învățat în școala elementară și clasele inferioare ale școlilor medii, ori deloc ori foarte puține au înțeles. În mare parte au memorizat și toată vremea au cheltuit-o învățând limba ungurească, pentru că nu se șiau exprima corect ungurește, căpătau notă rea, mai ales dacă învățătorul era și el: un patriot. Dacă nu-și continuau studiile, uitau și cunoștința memorizată a limbii maghiare și cunoștințele pe cari nu și le-au însușit. Și mai este acuma ceva și mai frumos. Limba sa maternă nu o poate învăța, parte pentru că nu este pentru aceasta vreme, parte pentru că învățătorul nici nu știe românește, — cel mult în limba culinară știe vorbi. Pe lângă un astfel de sistem, acei copii deci cari nu-și pot continua studiile sunt aduși în situația, ca după ce în ocupațiile lor zilnice nu pot lua folosul limbii maghiare și după ce cu ai săi toți românește trebuie să vorbească, pentru că aceasta limbă îi place lui, uită limba maghiară, uită și cunoștințele câștigate în ungurește și rămâne și în neștiință privitor la cunoștințele folositoare. Dimpotrivă, prin aceasta este despoiat de libertatea individuală, de libertatea de învățământ: *pentru că nu s'a putut cultiva în propria-i limbă și în sistemul care este mai corăspunzător lui.*

Este ferecată deci în lanțuri libertatea sa personală, pentru că nu-și poate cultiva limba, *deoare-ce pentru cultivarea limbii sale materne (care corespunde mai ales firei și felului său propriu de gândire) el n'a căpătat o bază în școală.*

Și aci imediat se îmbie întrebarea, este oare problema instrucțiunii o problemă de stat? Judecând-o din punctul de vedere al libertății personale, al libertății învățământului, nu este. Statul numai atâta poate pretinde și anume dela fie-

străpuns în inimă. Cu o mișcare bruscă se întoarse spre cel cu părul roșu și zise:

— Iți voiu da un ban de argint dacă-mi spui încotro s'a dus sclavul.

Ochii celui cu păr roșu aruncau schintei verzi și întinse mâna cu lăcomie spre bani.

— S'a dus pe drumul din stînga și a cotit spre stepă... zise cu voce înecată.

Soldatul aruncă banii la picioarele copilului și pleacă cu tovarășii lui spre drumul indicat.

Cel cu părul roșu ascunse banul alb în crețele hainei, și chiori spre celalalt copil, apoi își întoarse capul cătră stepă și nu zise nimic.

Minutele treceau într'o liniște care-și apăsa inima. Deodată se auzi un urlet dureros și în depărtare se ivi umbra sclavului sdrențuit.

Acesta venia schiopătând pe drum iar deasupra capului sărmanului om sclipeau trei vârfuri de sulii. Când ajunse în fața copiilor, își întoarse fața perită spre ei și zise cu voce răgușită de furie și de groază:

— De ce m'ați tradat?

Soldații priviră spre copilul cu păr auriu care ținea o aureolă în jur de cap și ziseră cu voce întreruptă:

— Fiul lemnarului a făcut, dar limba celui-lalt s'a deslegat pentru un ban de argint.

Sclavul se uita cu furie la copilul cu păr roșu.

— Să fi blăstămat! strigă ca nebun. — Să fi cel mai afurisit om din lume și acel ban de argint să-ți ardă inima.

Dar înainte de a se arunca asupra copilului, soldații îl legară și-l târără cu ei.

Cu fața desfigurată de groază privi în urma lor copilul cu păr roșu și-l prinseră fiori în tot corpul. Prinse cu pumnul crețele hainei și scoase un vaet de durere.

— S'a aprins banul, găfâi tremurând — și mi arde corpul!

Smulse banul din cingătoare și-l aruncă între flori, acestea se vestejiră ca lovite de brumă. Dar durerea lui nu se potoli. Se aruncă pe pământ și se încolăci cuprins de sgârciuri. Iși rupse haina și arătând spre inimă cu buzele învinețite gemu:

— Aici, în intern îmi arde inima un jaratic, ah cine mi-l stânge?

Fiul lemnarului îl privi cu ochii lui pătrunzători și atinse cu mâna lui albă această inimă torturată.

— Iți zise blând și cu tristețe:

— Școală, ludo, și mă urmează.

Apoi plecară încet spre Ierusalim.

care cetățean în interesul fericirii sale proprii, să învețe. Că după care sistem și în ce limbă își câștigă cetățeanul cunoștințele, e treaba lui. Statul dă prilej și pentru una și pentru cealaltă. Până atunci însă, până-ce statul nu îngrijește de existența, de fericirea fiecărui cetățean, până-atunci n'are dreptul să-l constrângă pe individ să-și câștige instrucțiunea într'un fel contra voinții sale. Până când puterea executivă de stat nu va fi controlată de corp legiuitor alcătuit pe baza sufragiului universal, care va fi deci expresiunea fidelă a voinții alegătorilor, până-atunci n'au îndreptățire nusuințele lui Halász, ca puterii executive să i-se încredințeze o sferă de competență așa de largă.

Afacerea deputatului Juriga. Camera în ședința sa de Miercuri a amânat orice hotărîre în afacerea deputatului Juriga. Ministrul Polónyi și-a dat expresie nădejdi că afacerea aceasta se va înlătura în curând prin hotărîrea curții de casație în această afacere, încât, spunea ministrul, nu va mai fi nevoie ca parlamentul să-și mai dea hotărîrea în această afacere care pricinuisse guvernului o neplăcere subită. Acum se vestește, că curtea de casație este departe de o hotărîre în chestiunea aceasta, căci actele procesului *nici măcar nu i-au fost înaintate.* Ele vor ajunge abea în luna lui Ianuarie la curtea de casație. Deci guvernul poate să ajungă încă în neplăcută poziție de a vedea discutându-se încă odată în cameră această afacere, care pentru el este atât de neplăcută.

Iată de altfel cuvintele dlui Juriga care au făcut în Dietă impresia cea mai mare:

»E neadevăr că aș vrea să fug. Află, iubite domnule ministru (ilaritate) că dacă aș fi vrut ori aș vrea, puteam și pot s'acum să fug. Nu mi-e frică însă de temniță, nu fug, nu părăsesc mormântul părinților mei, ci pentru părerea mea merg bucuros și la spânzurătoare. În viața fiecărui popor urmează să vină Vinerea mare (aplaude între naționaliști). În America voisem să plec acum 2 ani, din cauza șicanelor mai marilor mabisericești. (Juriga e preot catolic. Traducătorul). Voi sta însă la temniță, să dau astfel dovada iubirii mele de neam și țară, căci și noi iubim patria, nu numai domnii kossuthiști!«

Lupta Românilor în parlament. Privitor la vorbirea dlui deputat dr. Stefan C. Pop rostită în ședința de Joi a Dietei am primit — eri după încheierea ziarului — următoarea telegramă:

»Deputatul dr. St. C. Pop a vorbit două ore întregi, arătând îndeosebi grozavele suferințe și despoiere a Moșilor. Succesul a fost mare, Ungurii au ascultat cu atenție, naționaliștii l'au aplaudat și felicitat«.

Privitor la vorbirea dlui Pop iată ce scrie »Az Ujság«, la loc de frunte:

»Pop arată că în cercul Câmpeni din Turda-Arieș aranjarea comunelor urbariale s'a făcut despoinduse poporul. Cheltuielile pentru întreținerea pădurilor s'au împărțit foarte fără lege. Pe acest comitat s'a alocat 10.000 coroane, dar așa că din suma asta trebuie să plătească 5000 cor. trei comune române. Iar păzitorii pădurilor folosesc pășunea pentru scopurile lor. Nu e mirare, dacă în fața unor asemenea fapte în popor se naște ură față de stat. La pescărit d'a-

La boala «VÂNĂ de AUR», diabetă și intestine indispensabil pentru leuze și copii în fașe. Tot omul iubitor de curățenie indispensabil trebuie să întrebuițeze medicamentul «ZERO», căci prin el dobândești o dispoziție plăcută și folositoare.

Impiedecă ori-ce infecție și zgăriere.

La întrebuițare e mai ieftin decât hârtia. Ori unde se poate căpăta.

„ZERO“ e fabricament de vată, brevetat.

BUDAPEST VII. — Strada ROZSA 45.

Telefon 87-52.

Telefon 87-52.

semeni se fac abusuri. Câte un fibirău arenda singur dreptul de pescuit, când apoi pedepsește grozav ori ce transgresiune de felul acesta. Pădurile arendate antreprenorilor trebuie luate și trebuie satelor iertate cheltuielile pentru pădurile cari nu aduc venituri. Aduce casuri concrete despre felul cum s'au ruinat anume comune și Camera îl ascultă cu atenție, deși Pop Cicio este naționalist român.

*

Demisia lui Starcevici. În urma neînțelegerilor ivite în sânul coaliției croate, care de mai multe zile se ceartă rău ș'a ajuns unii să se și lapede de prietenia cu Ungurii, dr. Starcevici, șef de partid, a demisionat din vicepresedenția Dietei din Agram.

*

Ceartă între Croați. În ședința de Joi a Dietei din Agram iar a fost ceartă mare. În mijlocul protestărilor starcevicianilor (cari au eșit din coaliție), rezoluționistul (amic al coaliției maghiare) dr. *Lucanici* a acuzat pe dr. Frank, că a tratat cu Strassnoff în numele partidului starcevician pentru a intra în relațiuni cu — Camarilla din Viena. »Să vă fie rușine«, — a strigat Benjamin spre starcevicieni, cari au sărit indignați asupra »maghiaronilor« și s'a produs un scandal în cât ședința a trebuit să se suspendeze.

*

Artileria și călăreții de prisos! În toată Europa face senzație mare broșura decurând apărută în München, intitulată »*Kavallerie und Artillerie über Bord*«, din pana lui C. v. S. colonel cesaro și regesc.

Cu un aparat mare autorul cearcă a dovedi, că în războaiele moderne *cavaleria și artileria sunt aproape de prisos*. De aceea, în loc să se cheltuiască atâta sumă de bani, ar fi mai bine să fie sporită infanteria. În războiul ruso-japonez s'a dovedit anume, că nicăiri artileria n'a avut rol decizător și peste tot n'a corespuns așteptărilor.

Contele Septitzky, căpitan de stat major austriac, care a fost în Mandșuria și a urmărit războiul ruso-japonez, precum și majorul Hugo Schmidt, s'au rostit în acest senz.

Se arată în broșură îndeosebi răsipa de bani ce se face cu tunurile. Ahea se folosește un an duoi un sistem, și vine alt sistem nou, până ce o bună infanterie este mândria armatei.

Cât despre cavalerie, zice că nu trebuie regimente ori divizii, ci să fie pe lângă fiecare cap de armată o trupă oare-care de cavalerie destinată serviciului de cercetare.

Dacă s'ar reduce numărul artileriei și cavaleriei, s'ar putea duplica ori întrei numărul infanteriei.

Din Dietă.

— Ședința dela 7 Decembrie. —

În ședința de azi ministrul **Darányi** a ținut un lung discurs asupra resortului seu. A anunțat parlamentului că are de gând să depeie un proiect de lege despre parcelări și colonizări. (Aplauze.) Vorbește despre reformele pe cari doarește să le aducă în rezortul seu în viticultură, în cultura vitelor și în administrarea pădurilor. Răspunde deputatului dr. Stefan C. Pop, că va examina toate relele și ticăloșiile pe cari le-a zugrăvit eri în discursul lui. Asigur pe deputatul Pop, că administrația pădurilor statului nu va face abuzuri pentru motivul că este ungurească. Voi pune să examineze toate plângerile acestea prin specialiști de silvicultură. Ministrul mai înșiră o lungă serie de reforme pe care intenționează să le facă. Între aceste și *sistemul de irigațiuni*, apoi convertirea datoriiilor clasei de mijloc. În chestia grevei muncitorilor agricole făgăduiește măsuri cât mai aspre împotriva *agitatorilor socialiști*. Facem deosebire între muncitorii ungur, cinstiți și pacinici și între agitatori fără scrupul, pe cari îi vom lovi (Aplauze.)

Gyarmathy Dezső, făcând o abatere, președintele îl roagă să vorbească la obiect. Deputatul cerând permisiunea camerei, primul-ministru se

împotrivesc. Chestiunea se pune la vot și *majoritatea admite rugarea lui Gyarmathy în contra dorinței guvernului*, care suferă deci o simpatomatică înfrângere.

Gyarmathy vorbește despre întinderea românizmului care cuprinde tot mai mult loc. Față cu această cucerire a Românilor, trebuie să ne apărăm pe cale economică. Face propunerea ca guvernul să pregătească lege pentru apărarea poporului unguresc de cucerirea românească prin măsuri economice și mai ales prin colonizări.

Ședința se ridică la orele 2 1/2.

Salariile profesorilor nostri.

— Articol venit din afară. —

(x.) E ceva ciudat în firea noastră, că de câteori se face o schimbare în viața noastră, elementele șterse se fac, — așa pe de laturi, — cele mai intransigente, cele mai dârze. Așa când cu memorandumul, cărcotașii cei mai mari erau aceia, cari, în viața lor nau făcut decât politica struțului; când cu trecerea la activitate, cine hulua și bănuia mai mult prin casine, birturi, etc., pe oamenii noii direcții? Cine erau »tribuniștii«... cei mai mari? — Dulcegi gazetisti de odinioară.

Tot așa acum când e vorba, ca școalele noastre medii să fie ajutate de stat la întregirea salariilor profesionale, — ba de ici, ba de colo se ivește »*salvatorul*«, care fără a-și da cel puțin silința să cunoască și să judece contractul între ministru și confesiuni, aruncă vorbe mari și late, bănuind și negrind pe cei mai harnici și mai devotați muncitori în ogorul culturii românești.

Unul, folosind o știre necontrolată, că profesorii dela Brașov au respins »*darul danaic*« îi trage un articol lung și fără cumpană, merit să răscolească urgia șovinistă asupra școalelor din Brașov. Altul, cu o »*activitate*« bine — știută în urmă-i, veghiază cu ochi de argus... asupra »*scumpului nostru odor*«, — care e gimnaziul din Brad și e gata să verse foc și pucioasă pe capul profesorilor, dacă ar primi »*donul danaic*« și parcă cu glas ciceronian ar vrea să strige obștei românești, ce »*ispită*« mare e la Brad și cât de altfel... erau lucrurile pe »*vremile cele bune ale lui* — »*Gyuri bácsi*«.

Tot atâtea tipuri, ce de mult își așteaptă Satirul lor, care să le fixeze, spre îndreptarea moravurilor noastre și spre harul urmașilor.

Regulamentul, după care ministrul întregește salariile profesorilor dela toate școalele medii profesionale, comunale, etc., s'a publicat în foaia oficioasă, are 21 paragrafi și-l poate înțelege ori cine. Fiecare confesiune se socotește ca un *status* de sine, ea capătă și ea împărțește banii la profesorii săi. Nu i-se impune nici cea mai mică sarcină, ori știrbire de autonomie. Unele gazete ungurești au și făcut imputare guvernului, că a pus școalele profesionale ale nemaghiarilor, fără nici o deosebire, pe o treaptă cu cele profesionale maghiare. Și de bună samă nu de dragul Românilor, ci la stăruințele vechi ale reformatorilor și rom-catolicilor a venit guvernul cu ajutorul acesta.

Amestecul guvernului în trebile școlii rămâne același, fixat în legile, ordinațiunile și uzul de până acum.

Dacă un ministru de culte află, că un profesor a greșit ceva din punct de vedere al »*ideii de stat*«, oare până acum nu și-a ținut de al seu drept a-l controla și chiar

a-l depărtă? Cazul lui Ghiță Pop dela Brașov e doar bine cunoscut.

Stând astfel lucrurile, pe cât știu, — profesorii din Brașov, Brad și celelalte gimnazii românești, — a căror salarii, până de curând erau egale cu ale diurniștilor, dela judecători — au zis așa: ori-ce îmbunătățire de salarii va ridică nivelul școlii, căci profesorul se va putea dedica mai senin și cu tot duhul seu, pentru cauza școlii, iar aceea, că autonomia școlii și bisericii, ar suferi, ori nu vre-o știrbire, primind acest ajutor, — a lăsat-o în judecata forurilor competente, cari susțin școala.

Comitetul gimnaziului din Brad n'a aflat nimic jignitor în regulamentul ministerial și a primit ajutorul; tot asemenea și Conzistorul, făcând singura rezervă de a abdice de acest ajutor atunci, când vre-un ministru va trece marginile cuprinse în acest contract, și a obligat și pe profesori a declara în scris, că abdic și ei în acest caz.

De ani îndelungați toate guvernele bagă de vină școalelor noastre, că plătesc de tot slab profesorii, cari din cauza aceasta nu se pot dedica cu totul școlii și astfel învățământul nostru *nu poate fi* la treapta ce se cere. Dacă biserica respinge ajutorul, fără nici un motiv ministrul foarte ușor putea zice: poftim și da salarii ca la stat, dacă vrei să susții școala, altfel fiind necorespunzătoare, o închid.

Aceasta e starea lucrului și la urma urmelor banii aceștia se adună și de pe poporul nostru, — de ce ar fi crimă, ca o școală a lui să capete din ei și să se întărească, pe câtă vreme școala va rămâne numai și numai în serviciul acestui popor?

Ar fi vremea ca cel puțin în chestii de ale școlii să nu ne bănuim fără nici o bază și să nu aruncăm de-odată cu tină în cei mai buni ai nostri.

Din România.

Comitetul executiv al partidului național liberal fiind convocat de dl Dim. Sturdza, șeful partidului, s'a întrunit în două rânduri, acasă la dl Emil Costinescu.

S'a luat hotărârea ca, față cu indispoziția Soveranului, reprezentanții partidului național-liberal din Cameră și Senat, să nu ia cuvântul la discuțiunea răspunsului la Mesagiu.

S'a hotărât în același timp, să se țină în capitală o consfătuire a partidului, la care vor fi invitați să participe toți foștii senatori și deputați liberali, foștii prefecți și primari, precum și mai mulți fruntași ai partidului din toată țara.

S'a orânduit în acest scop o comisiune compusă din d-nii Dim. Sturdza, P. S. Aurelian, Ion I. C. Brătianu, Emil Costinescu și Anton Carp, care să se ocupe cu organizarea consfătuirii.

Consfătuirea va avea loc Duminecă, 3/15 Decembrie, în casele d-nei Olga Stolojan, str. Cosma Nr. 11.

*

Inchiderea expoziției române. Joi la ora 2, a avut loc solemnitatea închiderei expoziției.

Din partea Curții au participat: regina, principesa Maria și principesa Elisabeta.

Din pricina ploaii care începuse să cadă, publicul nu era tocmai numeros.

Dintre dnii ministrii au fost prezenți dnii Take Ionescu, general Manu, Greceanu, Grădișteanu.

Solemnitatea s'a deschis prin imnul iubilare al dlui Mărgăritescu, cântat de mai multe muzici militare, apoi a vorbit dl Ioan Lahovary, care după ce și-a exprimat regretele, că soveranul nu poate lua parte la solemnitate, a arătat marea operă pe care a realizat-o expoziția, mulțumind tuturor colaboratorilor.

Apoi a declarat expoziția închisă.

Solemnitatea s'a terminat cu imnurile jubileare ale dlor Enescu și Ștefănescu, cântate de muzicile militare acompaniate de coruri.

O părere justă.

DI Vintilă I. Brătianu, fruntaș al partidului național liberal din România scrie în »L'Indépendance Roumaine« o serie de articole asupra situației politice.

Intre altele, zice:

»Alt indiciu caracteristic al mersului vieții noastre parlamentare, este lipsa de curaj al cuvântului, nu numai pentru membrii majorității, dar chiar și pentru ai minorității. Știm că politica noastră din afară a luat o îndrumare bine hotărâtă; dar, peste voința noastră, sunt evenimente cari au venit să schimbe condițiile exterioare în cari ne găseam. Auzit'a cine-va că s'a mai făcut vre-o interpelare serioasă în Corpurile noastre legislative, în acești din urmă zece ani, asupra politicii exterioare? Cred totuși că nici odată nu s'au produs împrejurul nostru evenimente, cari să poată înfrunți atât de mult asupra situației noastre externe ca tocmai în acești din urmă ani. Urmările războiului ruso-japonez și mișcarea din Rusia, *veleitățile maghiarilor schimbă situația politică a Ungariei*, evenimentele din Balcani nu ne îngrijesc întru nimic?

»In timpul când regimul nostru parlamentar era la început și când eram o țeară vasală sau de curând neatârnată, era mai mult curaj în parlamentul țerei spre a și manifesta grijile, și guvernele nu se temeau a răspunde, când li se cerceta politica lor din afară. Ele nu găseau că este rău, într'o țeară cu regim parlamentar, ca întreaga opinie publică să fie solidarizată cu ele în chestiile mari. In revizuirea art. 7 și în chestiunea Dunărei guvernul a găsit în această conștiință deșteptată a țarei un punct de rezim puternic pentru apărarea drepturilor noastre în afară.

Din Câmpeni.

— 4 Decembrie n. 1906.

In anul 1904, un incendiu grozav prefăcu în cenușe aproape întreagă comuna Câmpeni, dinpreună cu biserica greco-catolică precum și școala greco-orientală și greco-catolică. De atunci și până acum muncit-au bieții locuitori, cari au rămas pe străzi, până și-au putut face iarăși căsuța lor unde să aibă scut și odihnă cu familia și Doamne mulți mai sunt de aceia pe a căror vetre nu s'a edificat absolut nimic, iar ei sunt avisați la mila celor mai cu dare de mână.

Intre nouăle edificii, frumos se ridică pomposul edificiu al școlii greco-orientale, care prin repartiție, colecte și împrumuturi s'au putut edifica și care azi s'a sfințit și predat destinațiunii. Actul sfințirii l'a condus dl protopresbiter **Romul Furdui** asistat de parochul **Nicolau Palade**. După terminarea utreniei în biserică, preoții în frunte și urmași de întreg poporul, la sunetul clopotelor au mers la noul edificiu, unde s'a făcut sfințirea apei și a școlii, la finea căreia protopresbiterul a ținut o cuvântare prin care arată însămnătatea școalelor pentru înaintarea culturală a popoarelor remărcând totodată pe factorii principali la edificarea acestei școle. Parochul **Nicolau Palade** printr'o vorbire avântată arată binefacerile și răsplata ce au adus-o școalele acelor popoară cari s'au îngrijit și nisuit de a avea școale mai multe, și mai bune. Incepe cu timpurile mai vechi, pe când școalele erau mult mai primitive și cum acele în decursul timpului s'au desvoltat și prin ele omenimea așa încât azi cele mai culte popoare sunt acele, cari, au avut școale mai multe și mai bune. La fine sbicuește pe fostul învățător **Vasilie Patia** care a trecut la altă religie din motivul ca să nu plătească repartițiunea pentru edificarea școlii. Incheie rugând pe Dumnezeu să ne ajute a ne câștiga și dascăli buni în noul edificiu școlar atât de pompos.

Da, foarte frumos și cuminte a vorbit parochul

Nicolau Palade, căci pe ori și care creștin ade-vărat trebuie să-l revoalte faptul întâmplat, când un fost învățător și acum pensionat, pe care biserica l-a susținut și tot din repartiția școlii a trăit ca învățător atâția ani și acum după-ce și-a făcut avere prin școală și dela școală, când e vorba de a da ceva pentru ea, își lasă credința strămoșească și umblă orbucând dela o religie la alta.

Încât pentru d-nii învățători de acum, nici lor nu le strică puțin ardeiu sub nas, căci cel puțin acum, cu această ocaziune, ne așteptam ca și elevii școlii să fie duși în rând la biserică și aduși la actul sfințirii școlii, cum pe alocurea e obiceiul acesta. De altfel pe toate satele și orașele Duminecele și în sărbători, băieții de școală sunt duși în rând la biserică, iar la noi? In postul mare îi duce odată la biserică, când îi spovedește și încolo de loc. De școala de repetiție nu se pomenește dela noi, nici la greco-orientali și nici la gr.-catolici. Dar în altele sunt destul de aprigi d-nii învățători căci știu să tragă suplici pe la comisiunea administrativă pentru urcarea banilor de cuartir, desi unul dintre ei are salar anual 1200 coroane, zi: **unamie două sute coroane.**

Vis-a-vis de școala gr.-orientală e cea gr.-cat. Edificiul e parter! Curatorului gr.-catolic s'a îngrijit de școală, de locuința învățătorului și în curtea școlii, locul destinat pentru gimnastică au zidit un grajd pentru vitele învățătorului, dar măsuri pentru reedificarea bisericii arse încă nu s'au luat, sau cel puțin nu se vede, căci e tot în starea de după foc, ori mai tristă, începând a să demola total și zidurile rămase. Să vede că aici conducătorii au voit să facă nu școală, ci **corabia lui Noe**, ca astfel învățătorul să le poată explica cât mai la înțeles afacerea potopului. Să vor fi gândit și la aceea că gimnastică pot face băieții destulă curățind grajdul și mânând vitele învățătorului la apă, iar groapă de gunoi e acolo, pot sări preste ea cum le place, fiind-că dl învățător e funcționar la banca jidovită »Topánfalvi takarékpénztár« din Câmpeni și e imposibil de a se ocupa și cu gimnastica. Probabil că funcțiunea aceasta nouă îl face și pe dl învățător **Patriciu Palade**, de nu ține școala de repetiție și nu duce băieții la biserică Duminecele și în sărbători.

Am scris acestea cu bună intențiune pentru delăturarea lor. *Un călător.*

Enunțiațiune.*)

Învățătorii români gr.-or. din protoprebiteratul Făgărașului, întruniți astăzi la locul mai jos indicat, întru o consfătuire colegială și luându-se ca obiect de consultare, aprecierea concludului măritului Congres național bisericesc, privitor la ameliorarea salarelor și dreptul de întrunire al învățătorilor, s'a încins o desbatere lungă și serioasă, din care s'a contras următoarele enunțiațiuni:

1. Să ia la cunoștință cu mare bucurie și recunoștință, concludul Măritului Congres, prin care minimul salarului învățătoresc în toate comunele unde va fi cu puțință de pe acum, să statorește în suma de 800 coroane, iar în scopul ameliorării generale, se pune în vedere conchermarea unei anchete, la care să participe câte un învățător din fiecare protopresbiterat.

2. I. P. Sf. prelați bisericești precum și tuturor membrilor congresuali din cler și mireni, cari au apărât și spriginit îndreptățile cereri ale noastre, promovând astfel interesele de existență ale învățătorimeii confesionale, le exprimăm cea mai respectuoasă mulțumită și recunoștință.

3. Având însă în vedere că dacă la anchetă ar participa membri designați și conchemați numai de venerabilele Consistoare eparhiale, fără consultarea tuturor învățătorilor, atunci ancheta nu ar putea fi privită de a învățătorilor, ci de a

*) Celelalte ziare române sunt respectuos rugate a reproduce această enunțiațiune.

Ven. Conzistoare, respectuos ne rugăm de Prea Ven. Conzistor mitropolitan, ca pe calea Vener. Conzistoare eparhiale să însărcineze pe fiecare oficiu protopresbiteral a conchermă cât mai curând și la un dat anumit pe toți învățătorii din tractul respectiv la o întrunire electorală, (Așa s'a și decis! Redacția.) condusă de șeful tractului spre a și alege liber delegatul la anchetă, căruia să i-se deede credenționalul, iar protocolul de alegere să se aștearnă la locul competent.

4. Colegii învățători din toată mitropolia noastră sunt rugați a se întruni și a adera la aceste enunțiațiuni, pe cari biroul consfătuirei noastre se însărcinează a le comunica învățătorimeii confesionale pe cale ziaristică.

Făgăraș, 13/26 Nov. 1906.

Ioan Berescu,

Traian Păcală.

NOUTĂȚI.

ARAD, 8 Decembrie 1906.

— *Atragem atenția cititorilor nostri asupra foiletonului ce publicăm azi din peana d-șoarei Augusta Rubenescu. E pentru întâia oară, că talentata domnișoară publică ceva în românește, ci scrisese în presa din capitală. Fără îndoială, scrisese d-sale vor fi apreciate și de publicul românesc.*

— **Ancheta învățătorilor.** Măritul congres național-bisericesc, în sesiunea sa din urmă, a încuviințat prin concludul său nr. 144, ca să se convoace o anchetă din învățătorii din întreaga mitropolie română ortodoxă, care anchetă se va ocupa de chestiunea ameliorării salarelor învățătorilor nostri. Ancheta se va ține în Sibiu, Joi în 28 Decembrie a. c. (10 Ianuarie 1907), la oarele 9 a. m., în seminarul archidiecezan, sub conducerea Prea Cuv. Sale părintelui protosinzel director seminarial dr. Eusebiu Roșca, ca mandatar al conzistorului mitropolitan. Conzistorul diecezan, din a sa parte, încă a delegat, doi bărbați de încredere, și a dispus totodată convocarea cât mai de grabă a conferințelor tractuale învățătoarești, cari vor avea să aleagă câte o persoană potrivită, din sinul învățătorimeii din tractul respectiv, spre a se prezentă învățătorimeii din acel tract. Prea Ven. Conzistor mitropolitan, când a comunicat conzistoarelor eparhiale acest conclud congresual, a pus delegaților învățătorimeii în prospect toate înlezniurile posibile, rămânând acum ca conferințele tractuale învățătoarești să răspundă acestui act de părintească îngrijire din partea Măritului Congres, alegându-și de reprezentanți pe cei mai mari înțelegători nu numai ai cauzei învățătorilor, ci și ai intereselor situației actuale a bisericii.

— **Căsătoria deputatului Dr. Teodor Mihali.** Duminecă în 9 Dec. își va serba la București cununia deputatul **Dr. Teodor Mihali**, președintele clubului național, cu d-șoara **Eleftera Porescu**, directoara institutului Doamna Elisabeta.

— **Achitat.** Dl Ioan Nicorescu, despre care am arătat că fusese dat în judecată pentru agitațiune, a fost achitat eri de tribunalul din Arad. Apărător i-a fost dl dr. S. Ispravnic. Mărturiile invocate de acuzat nu fuseseră admise de tribunal. Își poate deci oricine închipui pe ce temeii șubred l-a înproceșuat procurorul. Vom reveni.

— **Alegeri bisericești la Sârbi.** La 6 c. s'au făcut alegerile pentru congresul bisericesc sârb după cum urmează:

In cercurile Mokrin, Chichinda, Araci și Modos, (dieceza Timișorii) au reușit candidații partidului liberal (la Sârbi și în biserică există împărțirea asta după *partide*.)

In cercul Timișoarei s'a ales dr. Patn, advocat conzistorial și preotul Radovici din Chichinda.

Inainte de dejun, dacă beai un jumătate de pocal de apă amară

Igmándi

alui

Schmidthauer,

stomacul nere-gulat îi aduce în ordine în decurs de 2—3 ore.

Medicament foarte bun pentru împiedecarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil la boale de stomac intestine, și de sânge tot așa contra îngrășării contra naturii respirării grele, gălbeuare, umflarea ficatului și fierei, diabetă, vină de aur, podagră, reumă și multe boale interne. Comande se pot face la Schmidthauer Lajos, farmaclst în Komárom. Se capătă în fie-care farmacie mai bună și prăvălie de coloniale. Prețul unei sticle mici 30 fil, mari 50; să nu se cufunde cu alta apă amară.

La Török-Becse dr. L. Pavlovici.

La Szt.-Endre (dieceza Buda) s'a ales protopopul Dumcia din Buda.

La Neoplanta dr. Miletici Slavco, radical, medic în Vârșet.

»Budapesti Hirlap« dela 7 c. scrie: »După socotelile de până acum e sigură alegerea a 39 radicali amici ai Ungurilor« (magyarbarát)!

— **Concurs.** Pentru ocuparea catedrei de matematică și fizică la institutul pedagogic gr. or. român din Arad, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios »Biserica și Școală«. Emolumentele împreună cu acest post sunt: a) pentru profesor provizor 1600 coroane anual; b) pentru profesor definitiv salariu fundamental 1800 coroane, bani de cortel 500 coroane, cvincvenale de 200 coroane, începând cu ziua intrării în funcțiune și îndreptățirea de a participa la fondul diecezan de penziune cu obligamentele statutare. Să cere cvalificațiune pentru preparandii ori școale medii și cvalificațiunea prevăzută în Statutul Organic §ul 122 p. 10. La concurs sunt admiși numai recurenții de religiunea gr. or. română. Recurenții au să-și subștearnă recursele instruite cu documente originale la adresa Conzistorului gr. ort. român din Arad în termenul indicat. Arad, din ședința conzistorială ținută în 23 Noembrie (6 Decembrie) 1906. *Ioan I. Papp*, episcop.

— **Dela societatea »Petru Maior«.** Din Budapesta ni-se scrie: În ultima ședință extraordinară generală, a soc. »Petru Maior« la ordinea de zi a fost și alegerea membrilor onorari. Tinerimea a dovedit și de astădată, că se știe pătrunde de spiritul vremilor nouă, și știe să aprecieze munca și talentul celor mai buni din generația noastră tineră. *Membrii de onoare* ai soc. »Petru Maior«, au fost aleși cu mare însuflețire: poetul *Ottavian Goga* și profesorul *Sextil Pușcariu*.

Sâmbătă în 15 Dec. st. n. Societatea își va ține ședința festivă, cu un program bogat. Ne bucurăm că astădată avem între noi și pe apreciată artistă, d-șoara *Valeria Pop*.

— **Dela expoziție.** În palatul Artelor dela expoziție a fost expus un album manuscript, cuprinzând portretele și biografiile respective ale membrilor familiei de Hohenzollern dela anul 801 până la 1621.

Această lucrare de valoare aparține dlui D. Marinescu-Jibran, și a fost medaliată cu medalia de aur de juriile expoziției.

† **Ambruș Pietor**, fost redactor la ziarul național slovac »Narodni Noviny«, care pentru cauza neamului său a stat și în Seghedin, a încetat din viață în T. St. Martin, în vârstă de 64 ani. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

— **Scăderea natalității în Germania.** Se vestește din Berlin, că statistica cea mai nouă a făcut mare senzație, fiindcă arată că 'n decurs de câți-va ani și 'n Germania, în tocmai ca în Franța, numărul nașterilor se micșorează din ce în ce.

În raport cu nașterile din anul 1904, în 1905 s'au impuținat cu șaptezeci de mii; în 1904 s'au născut 2,089.397 copii, iar în 1905 numărul nașterilor a fost numai 2,048.453. Numărul mortalităților în 1904 a fost 1.226.683 iar în 1905 a fost 1,255.614. Pe când în 1902 a fost 902.243, în 1903, 882.990, în 1904 plusul nașterilor a fost 862.664, în 1905 a fost numai 792.839.

E de însemnat că numărul copiilor ilegitiimi crește din an în an.

— **Socialist osândit.** Tribunalul din Cluj a osândit la 3 luni temniță pe socialistul Tamás István, pentru calomnie la adresa socialistilor creștini din »Munkás Egyesület«, contra cărora a scris în »Erdélyi Munkás«.

— **Serbătorirea lui Marconi.** Se scrie din Veneția, că în sala festivă a primăriei s'a predat în 5 Decembrie lui Marconi darul orașului Veneția, medalia de aur bătută în onoarea lui, fiind de față toate autoritățile și mulți invitați. Primarul a ținut un discurs, în care a amintit că autoritățile

din Veneția la timpul seu l'a primit pe Galilei, a cărui lucrare glorioasă o continuă acum Marconi. Marconi emoționat și-a exprimat mulțumirea. A declarat, că își va continua lucrarea, a cărei destinație în primul rând e să ușureze legătura marină, și dacă vr'odată pe această mare ar bântui războiul, dorește, ca radiotelegrafia să vestească cu iuțea fulgerului, victoria Italiei.

— **Odiseia unei femei eroice.** Dintre atâtea drame care se desfășură acum în Rusia, odiseia fiicei generalului Benefsky e într'adevăr mișcătoare.

După atentatul împotriva amiralului Dubassow, poliția a făcut număroase perchiziții.

Rezultatul lor a fost și descoperirea unui atelier pentru fabricarea bombelor, atelier instalat într'o mansardă.

Atelierul a fost aproape distrus printr'o explozie recentă, iar într'un colț oamenii poliției au găsit degetul cel gros dela mâna stângă a unei femei.

S'au făcut cercetări în toate spitalele pentru a se descoperi rănita. Prin chipul acesta a fost descoperită d-șoara Denefsky, care a fost transportată la spital de către persoane necunoscute, ca să i-se amputeze mâna stângă.

Tinăra revoluționară, care e nespuse de frumoasă și n'are decât 24 de ani, a fost condamnată la 10 ani muncă silnică în Siberia. În vremea detențiunii sale preventive și după tămăduirea ei, ea și-a legat viața cu un alt deținut politic, Schetakow. Și în timpul ce nenorocita plecă să moară pe neștiute, în Siberia, tovarășul ei de viață trebuia să rămână închis în celula unei închisori din Moscova.

— **Un aeroplan german.** Se asigură, că pe lângă cumpărarea aeroplanului maiorului Parseval, guvernul german a pus să se construiască, la așezământul aerostatic din Tăgel un nou aparat aerian foarte perfecționat, înarmat cu tunuri mici și care ar fi în măsură să atace inamicul în timp de război.

— **Donațiile lui Carnegie.** Carnegie a donat universității din Paris un capital al cărui venituri, urcându-se la 12500 fr., vor servi la acordarea de burse de studii savanților cari ar voi să facă cercetări în laboratorul de fizică generală înființat de către Curie.

— **Poligamie.** Curtea cu jurați din Paris a judecat un caz curios de poligamie. Acuzatul era un oare care llaire Deparre, de 50 ani, care dela 1876 până la 1904, s'a însurat cu 5 femei, cari sunt toate în viață.

La interogator Deparre a spus că nu el a căutat atâtea femei, ci că s'a mărginit să le primească drept neveste când i-s'au prezentat. La înfățișare au venit numai trei femei. Acuzatul a declarat, că nu știa că e interzis să se însoare de mai multe ori și după ce apărătorul a arătat, că cele cinci neveste ale lui Deparre sunt măritate acum toate, acuzatul a fost achitat.

— **Un tâlhar milos.** Înaintea Curții cu jurați din Paris, se prezentară deunăzi 3 tâlhari (cambrioleurs) acuzați că au tâlhărit pe o bătrână de 70 ani, întrebuițând rele tratamente.

La înfățișare bătrâna, d-na Rollet, vorbește cu multă simpatie de unul din tâlhari, anume Cloarec, în vârstă de 20 ani, care i-a îngrijit rana ce i-o făcuse la cap un alt tâlhar, spălând-o și pansând-o.

Președintele: Cum s'a purtat Cloarec?

Bătrâna: N'avea mutră de tâlhar, părea un om cinstit. Se așezase lângă patul meu să mă păzească să nu îmi facă rău ceilalți doi. I-am spus, că nu e păcat că face astfel de lucruri?

Președintele: Și ce zicea Cloarec?

Bătrâna: Se uită în sus și nu zicea nimic. E un om cinstit.

Jurații achită pe Cloarec și condamnă pe ceilalți doi tâlhari, frații Raoul, la câte 8 ani muncă silnică.

— **Decanul osândiților la moarte.** În Statele-Unite există un om care a fost osândit încă

din 1901 la moarte, n'a fost grațiat și trăește totuși.

Acest om se numește Petrick și a fost pe vremuri avocat foarte cunoscut în Texas. Consultat de către un bătrân milionar, el izbuti a-l face să-l lase legatar universal.

Intr'o bună dimineață bătrânul fu găsit mort în patul său. Moștenitorii putură dovedi că moartea nu fusese naturală, și Patrick, arestat, fu osândit la moarte și făcu apel.

De 5 ani, fostul avocat întrebuițează toate subtilitățile procedurii spre a întârzia o soluție definitivă. El e de sigur decanul osândiților la moarte.

— **Kerpel Izsó**, librar cu bun renume din Arad, recomandă cele mai noi hârtii de epistole, aparatele de ars lemne și de aplicat pe catifea, de cea mai aleasă manufactură, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

— Au sosit bijuteriile de moda cea mai răspândită. Mare asortiment de tacâmuri de argint. Oroloage de aur, argint și oțal de buzunare. Un departament separat se găsește fabricațiunii de argint china de prima calitate.

Grallert S. és fia, Arad, Piața Andrassy nr. 22

— **Apa amară „Igmândi“** alui **Schmidthauer** e foarte bine să se găsească în fie-care casă, ca la caz de nevoie folosind din ea câte jumătate de pocal, delătură definiția ori-ce boală de stomac și astfel împiedecă răspândirea boalei în organizația corpului. Aceasta apă nu numai te mântue de boală, dar dezvoltă pofta de mâncare.

— **Femeile engleze**, nici odată nu folosesc la față decât »Lapte de castravete« ce se găsește în adevărata calitate engleză în farmacia Balassa K., în Budapest, VI., Andrassy-ut 47. E de efect sigur și e nesticăcios, ce deja după folosire de 2—3 ori înlătură ori-ce pete de pe față și aceleia li dă tinereța și fineța.

Să grijim ca pe fiecare sticlă numele »Ballassa« să se găsească. Sticla cu 2 coroane, săpunul englez de castraveț 1 cor., pudră de castraveț. 1.20 Se află în toate farmaciile. Prin postă se capătă din farmacia lui Ballassa Kornel, Budapest — Andrassy-ut 47.

Se capătă în Arad la farmacia Földes Kelemen și la drogueria lui Vojtek și Weisz.

— Atragem atențiunea asupra anunțului alui *Fábián Lajos*.

— **Nu-i nimeni bolnav**, dacă întrebuițează *balzamal regesc* renumit al farmacistului Grosz Nagy Ferencz din Debreczen, ce vindecă pe oricine de dureri de cap, podagră, dureri de dinți și de șele.

Economie.

Convocare. Toți semnatarii de acții la înființândul institut de credit și economii »Deznana«, societate pe acții din Dezna, sunt convocați la *adunare generală de constituire*, care se va ține în Dezna, localul băncii populare, la 25 Decembrie nou 1906 la ora 1 după amiază.

Obiecte: 1. Raportul comitetului fondatorilor. 2. Deciderea asupra înființării ori neînființării societății. 3. Stabilirea statutelor societății. 4. Alegerea comitetului de supraveghiere. 5. Numirea direcțiunii prin fondatori. — *Dezna*, în 1 Decembrie n. 1906. *Fondatorii.*

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Scrisori și inscripții ardeleni și maramurășene II. Inscripții și însămnării de N. Iorga prof. la Universitatea din București. Prețul 3.50.

Raportul general al comitetului reuniunii române de muzică din Sibiu, pe timpul dela 29 Octombrie n. 1901 până la 15 Novembre n. 1906.

Șir nesfârșit. Un mic capitol din viața foilor române din Ungaria, de Silvestru Moldovan.

SEGEDINUL E ORAȘ VESTIT

Acolo se pot cumpăra cele mai ieftine Oroloage și bijuterii, mai ieftine de cât ori unde. Nu-i de lipsă să ne dăm bani în mâni străine. Cine vrea să se convingă despre toate acestea, să ceară un catalog mare ilustrat, ce se trimite gratuit, dela **Schneider Samu**, juvaeriu în Szeged. Acolo se capătă un orologiu de argint dela 5 floreni începând, inel de aur, cu 14 carat dela 2 fl. 50 cr. în sus, cercei de aur dela 1 fl. 50 în sus, lanț (colier) aur 4 fl. 50 cr.. un orologiu de nikel dela 2 fl. 50 cr. în sus, un vecker dela 1 fl. 50 în sus

Alianța

Măestrilor de Mobile din Arad

vis-à-vis cu ușa principală a teatrului.

Recomandă bogatul magazin de mobila cea mai modernă, lucrată exclusiv de
maiestrii aradani

mare asortiment de perdele

diferite covoare și couverturi

din scopul nostru a aduce în contact direct publicul cu maiestrii, punem la dispoziție
onoratului public.

Mobila cea mai bună cu prețurile cele mai favorabile.

Cu planuri servim gratuit!

Cu planuri servim gratuit!

Protejarea onor. public o cere:

Az Aradi Butorkészítő Iparosok Szövetkezete
mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.

Splendida iluminatie seara până la ora 11